

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

IV. Peccatum non dimittitur, nisi restituatur ablatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

perficiatur, Gilcken de Prescript. p. 34 cap. 1. in fine & Bruneman. in l. Rerum cit. n. 2. licet, si longiori tempore edificio applicata, implicataque aut conglutinata fuissent, non ipsa, sed edificium possideretur & ulucaperetur.

Eidem explicationi & possessionis continuæ necessitati opponi solet; quod ex ea non leve præjudicium timendum sit iis, qui rei possessione vi metive injustè incussò deiciuntur; cum, si possessionem continuam exigat præscriptio, hæc ab ipsis inchoata interrumpatur, ad eamque perficiendam præteriti temporis possessio inutilis evadat. Sed argumentum hoc non magis quam instantiæ urgent, partim; quia nullâ suâ culpâ vi dejecti, naturali possessione amissâ, animò retinere valent Civilem: partim verò; quia ipsis succurritur auxiliò in integrum restitutionis ex clausula generali, *Si qua alia mihi justa causa videbitur* l. 1. §. 1. ff. Ex quibus caus. major. quâ in pristinum statum ita reducuntur; ut rem, à cujus possessione nullâ suâ culpâ deciderunt, non possedisse alius: sed naturalis etiam possessio penes ipsos semper extitisse, Juris fictione censeatur, cit. Peckius in fine, & Spein. cit. n. 8. object. 6.

REGULA IV.

Peccatum non dimittitur, nisi restituatur ablatum.

SUMMARIUM.

1. Injustitia inducit obligationem restituendi.
2. Et resarciendi omnia damna.
3. Formaliter injustè proximo illata.
4. Sensus & ratio Regule.
5. Quæ triplici argumentò impugnatur.
6. Eorundemque solutione firmatur.

7. Restitutio à damnificante in vita facienda.
8. Vel commendanda heredibus est;
9. Ut proxi anima defuncti.
10. Causa excusantes à Restitutione.

Latum inter peccata est discrimen; quædam enim Justitiæ Commutativæ, ut furtum, rapina, homicidium, detractio & quavis in hominis bonis vita & fama læsio injusta; alia, ut Hæresis, superbia, odium, gula &c. aliis Virtutibus adverlantur: quorum, quæ contra illam: non etiam, quæ contra cæteras Virtutes committuntur, restituendi obligationem inducunt; quia sola Justitia voluntatem inclinât ad tribuendum cuique jus suum, sive quod ipsius aut ipsi debitum est, l. Justitia 10. pr. ff. de J. & J. servatâ omnimodâ æqualitate; ut tantum & non minus habeat, quantum ipsi debetur, S. Thomas 2. 2. q. 58. art. 1. & Molina Tract. 1. de J. & J. disp. 2. n. 3. Unde in peccato, contrario Justitiæ Commutativæ, vg. in furto, rapina, tria reperiuntur. Reatus culpæ, eaque promeritæ poenæ æternæ: obligatio ad poenam temporalem, à legitimo magistratu infligendam ex Justitia Vindicativa, & obligatio restituendi, hoc est, reddendi, quod clam aut vi ablatum est ac retinetur. Ex quibus culpæ & poenæ æternæ reatus à solo Deo, ejusque nomine ab habente potestatem sive confessario: poena temporalis à legitimo magistratu: restituendi obligatio remitti potest ab eo, cui res est ablata: quò proinde eam non remittente, restitutionis faciendæ obligatio, donec impleta sit, perseverat.

Restitutionis autem verbum hoc locò sumitur in sensu Juridico & Theologico; ut non solùm alienæ rei, vi aut clam ablata, redditionem, si extet: vel, si non extet, æstimationis exhibitionem: sed

A a a 3

damni

damni quoque injuste illati resarcitionem comprehendat; quia Restitutionis verbo omnis actoris utilitas continetur, *l. Cum Prator 81. ff. de V. S.*

Potest autem damnum inferri injuste, vel materialiter solum, vel formaliter etiam. Materialiter injuste illud infert, qui rem alienam aufert, retinet, destruit, deteriorat, bona fide ratus, esse suam, eamve auferendi &c. jus se habere; cum re ipsa non haberet: qui restituere id solum tenetur, quod ex re aliena possidet, aut inde locupletior est factus. Formaliter injuste damnum infert, qui rem alienam aufert, retinet, destruit, deteriorat dolose, cum, hæc agendi jus sibi non competere, sciret, vel saltem scire deberet & facile posset: qui restituere, quantum ablatum, & resarcire tenetur damnum, quantum est illatum; ac proinde rem, si extet, cum omnibus fructibus: si non extet, aut deterior facta sit, ejus vel defectus æstimationem & quanti interest, tali re non caruisse, *cit. S. Thomas q. 62, art. 6. Lessius Lib. 2. de J. & J. cap. 7. n. 15. & Laiman Lib. 3. tract. 2. cap. 1. n. 1. & 2.* Ex his

4. Regula sensus expeditus planiusque est, *Ut peccatum contra Justitiam Commutativam commissum, quoad reatum culpa & pena aterna, remittatur, non sufficit dolor cum proposito emendationis & confessio Sacramentalis: sed insuper necessarium est; ut peccator rem ablatam & dezentam restituat: aut, si amplius non extet, ejus æstimationem læso exhibeat, etque injuste illatum damnum resarciat, vel saltem ea proxime præstandi habeat voluntatem: nisi legitimam aliquam causam excusetur.* Ratio est; quia. Si res aliena, propter quam peccatum est, reddi possit, & non reddatur, penitentia non agitur, sed simulatur, ex sententia S. Augustini Epistol. 54. ad Maced. can. Si res 14. q. 6. resalata.

Ratio Regulae est; quia, rem ablatam restituere & injuste illatum damnum resarcire reuens, proximi læsionem continuat contra præceptum Juris Naturalis ac Divini, exigens; ut justitia & aequalitas observetur: injustitia verò eaque inducta inæqualitas evitetur: & si quæ actione nostra inducta est, tollatur. Quod cum non nisi rei alienæ detentæ, ejusve æstimationis restitutione damni illati resarcitione fiat, his nec præstitis nec propositis, peccatum, quoad culpæ & penæ aternæ reatum, tanquam malè disposito & non verè penitenti non dimitte-

5. tur. Quamvis autem hic Regulae sensus perspicuus itaque solidus sit; ut eum ulli instantiæ obnoxium, Glossa hæc inficietur, alii tamen Interpp. ei opponunt Primò illud Servatoris nostri, *Facite vobis amicos de Mammona iniquitatis*, Lucæ cap. 6. V. 9. Ude injuste parta in elemosynas pauperum converti posse, nec restitutione læso faciendâ opus esse, aiunt. Secundò, is, pro quo sententia in judicio lata est, postquam ista in rem judicatam transit, ad restitutionem non adstringitur: licet postea adversam partem meliori jure niti & victori rem alienam adjudicatam appareat, *c. Inter monasterium 20. de Sent. & rejudic. Tertio c. Officij 9. de Penit. & re missi.* mulier, alieni partus, ad legitimos hæredes ab hæreditate excludendos, suppositi aut ex adulterino concubitu suscepti rea, ad Penitentiam admissa est, quin ad hujusmodi prolis successionem impediendam ei sui criminis manifestatio fuerit injuncta, minimè obscuro argumento, etiam injustitiæ peccatum aliquando remitti, non factâ ullâ restitutione.

6. Sed ista nec restringunt Regulam, nec infringunt Glossæ assertionem; facilis enim responsio est ad primum; quia illud Christi

Christi Domini pronuntiatum porrigendum non est ad injustè parta, quorum dominus scitur; quia, huic faciendam restitutionem, Regula est, ultra debitum observata à Zachæo, iis, quos defraudavit, quadruplum reddente, Luca *cap. 19. v. 7.* sed ad divitias fordibus & nimia sollicitudine quasitas, atque etiam ad ea, quorum dominus ignoratur, restringenda, Peck. *ad hanc Reg. n. 10. in fine.*

Non magis urget alterum; esto enim sententia, postquam in rem judicatam transit, pro veritate accipiatur, *l. Res judicata 207. ff. de R. J. &* ut litium finis sit, adjudicati restitutio non urgeatur in foro externo: & in interno quoque ad eam non obligetur, qui bonâ fide iudicium subit & sententiam pro se tulit: etiamsi ex documentis postea repertis aliisque probationibus se prodentibus adversæ partis jus appareat: ad illam tamen huic faciendam in interno seu Conscientiæ foro adstringitur, cui malâ fide litiganti res, quam alienam esse scivit, per sententiam est adjudicata, *arg. c. fin. de Prescript. ut dictum Lib. 2. tit. 27. n. 95.*

Non majorem vim habet *c. Officij cit.* textus; quia ejusmodi mulierem, si marito & legitimis hæredibus imminens damnum impedire, aut illatum compensare valeat sine jactura famæ, aliòve gravi incommodo, nemo est, qui non obliget, & renuenti absolutionem non asserat denegandam. Quare ad hanc *ex c. cit.* decisione eò solum casu admittenda est, quò damnum illud impedire, aut illatum refarcire sine vitæ, famæ, & similibus gravissimorum incommodorum periculo non potest, per tradita *Tit. 38. cujus art. 7. r. c. cit.* casus plenius est discussus.

7. Porro, ut injustè detenti restitutio à culpæ & pœnæ æternæ reatu liberet, eam ab injusto detentore vel damnificante in hoc seculo fieri decernere, est necesse; cum

ea, quæ ab hæredibus decernitur, defuncti animam à reatu illo & Purgatorii etiam pœnis liberare nequeat: sicut ejus animam in eodem igne purgatorio detinere hæredum, restitutionem omittentium, negligentia non potest; vel enim defunctus restitutionem & damnorum satisfactionem, cum eam facere per se non posset, hæredibus commendavit ac præcepit, vel id culpabiliter omisit? Si prius, in Purgatorio suâ tantum restitutionis dilatione & aliis culpis promeritam pœnam temporalem exsolvet, eaque exsolventâ liberabitur: etiamsi hæres ipsius, restitutionem præcipientis, supremam voluntatem implere negligant. Si posterius, à pœnis inferni, ad quas ob restitutionem culpabiliter omisam & hæredibus non commissam damnatus est, non liberabitur: etiamsi restitutio ab hæredibus sit facta, S. Thomas *Quodlib. 6. art. 13. Navarrus Manual. cap. 27. n. 68. S. Quæsitum & Sayrus Clavis Reg. Lib. 10. tract. 1. cap. 2. n. 6.*

Neque aliud evincunt à nonnullis objecta *c. In literis 5. de Raptoribus* Verba, *Ut sic à peccato valeat liberari,* cum; quia hæc lectio mendosa est; quòd pro verbo *valeat*, quod ad defunctum refertur, legendum *valeant*: & verbum hoc referendum sit ad hæredes, qui à defuncto injustè parta restituere, ab eoque illata damna reparare debent; ut liberari valeant à peccato, quod restitutionem negligenter omittendò vel differendò committunt: tum verò; quia si verbum *Valeat* retineatur & referatur ad defunctum, exaudiendum est de suffragiis & oblationibus pro ejus, sepulturâ sacrâ tumulandi, anima post factam ab hæredibus restitutionem offerendis, eique ad liberationem à pœna temporali profuturis, Navarrus *l. cit. &* alii apud Barbosam *in c. cit. n. 4.*

Dixi, Nisi legitimâ causâ excusetur; IO.

Sunt

sunt enim variæ causæ & casus, quibus injustè detenta restituendi hæcenus stabilita necessitas aliena detinentem aut damnicantem non urget: Primò quidem, si damnnum sine culpa Theologica sit datum, juxta dicta *Tit. 36. à n. 33.* Secundò, si debitor vel simpliciter non habeat, unde restituat, vel satisfaciat, *arg. Reg. Impossibilem 185. ff. & Reg. Nemo 6. in 6.* aut id facere nequeat sine damno multò graviori in vita, fama &c. sibi suisve inferendo, *can. Si res 14. q. 6. Sylvester V. Restitutio 5. q. 3. Navarrus cap. cit. n. 57. & Laiman trakt. cit. cap. 12. n. 1.* Tertio, si restitutionis dilatio in magnum bonum domini cederet; quòd is pecuniã aliãve re sibi reddidit in suam perniciem sit abusus. Quarto, si res solummodo materialiter injustè detenta interierit; cum, eam solum extantem restituendi obligationem dari, jam sit dictum. Quintò, si debitor cedat bonis, excusatur, donec venerit ad fortunam pinguiorem, *l. Cum & filius 7. C. Qui bonis ced. poss.* Sextò, si restitutio ab eo, cui facienda est, voluntariè & gratuito remittatur, *arg. l. In re mandata 21. C. Mandati.* Septimò, si bona incerta ex delicto vel beneficii fructus malè percepti, aliquã tantum parte piis causis applicatã, à Papa per Bullam Cruciatã aliòve modò condonentur &c. de quibus Azor *p. 3. Instit. lib. 4. cap. 39. Lessus lib. 2. de J. & J. cap. 16. à n. 1. Laiman cap. 12. cit. à n. 1. & Busenbaum Lib. 3. Medull. trakt. 5. cap. 2. art. 3.*

REGVLA V.

Peccati Venia non datur, nisi correcto.

SUMMARIUM.

1. Regula verborum acceptio,
2. Illiusque sensus & ratio,

3. *Eriam in Veniali peccato procedens.*
4. *Verè non penitenti absolutio non confertur.*

Peccati nomine etiam hæc Regulã intelligitur culpæ Actualis eaque promeritæ pœnæ æternæ reatus. Veniã autem ejus remissio: & Correctionis nomine, non punitio seu castigatio: sed Pœnitentia, hoc est, cordis contritio perfecta, vel attritio cum Sacramentali confessione & absolutione, vel alterius Sacramenti, contritum, ut loquuntur, ex attrito facientis perceptione conjuncta, denotatur, ut ad *hanc Reg.* notant Barbofa *n. 2. Strein. n. 1. & Nidus à n. 1.* Unde

Perpicuus omnino & à proximè explicatæ non alienus præsentis Regulæ sensus est, *Peccatum Actuale quoad reatum culpæ & pœnæ æternæ à Deo non remittitur: nisi de eo commisso agatur penitentia, hoc est, eliciatur Contritio perfecta vel cum Attritione Sacramentalis absolutio vel alterius Sacramenti, ex attrito contritum facientis, perceptio fuerit conjuncta;* neque enim ad consequendam peccati remissionem & sanctificantem gratiam recuperandam sufficit, quod alia quantumcunque Deo grata pia opera peragantur. Pœnitentiam autem ad veniã consecutionem requirendi ratio fuit; quòd omnino conveniens sit; ut, qui peccatum actuale committendò propriã suã voluntate à Deo summo & infinito bono fuit averfus, absque omni propriæ voluntatis motione & ad Deum conversione gratiam ab eo non recuperet, S. Thomas *3. p. q. 86. art. 2.*

Ratio hæc, licet non procedat in peccato Originali: & hoc si, quod in adultis rarò eveniet, cum actuali conjunctum non sit, solã Baptismi susceptione remittatur, *can. Firmissime 3. can. Ex quo 6. &c. dist. 4.*